DISPUTATIO MEDICA INAUGURALIS DE

SYNCOPE,

QUAM

Supremô favente Archiatrô,

Decreto & Authoritate Nobilissimæ & Gratiosissimæ Facultatis Medicæ in Florentissimo Tubingensium Lyceo,

Pro DOCTORALIBUS in Medicina Honoribus, Insignibus, ac Privilegiis ritè & legitimè obtinendis,

PRÆSIDE

VIRO NOBILISSIMO, EXCELLENTISSIMO, & EXPERIENTISSIMO,

DN. GEORG-BALTHASARE METZGERO, Med. Doct. Praxeos, Anatomiæ & Botanices Profess. Publ. Celeberrimo,

Dn. Præceptore, Hospite atque Fautore suo omni honoris & observantiæ cultu nunquam non devenerando,

Solenni & publicæ ventilationi submittit

JOHANN-DAVID SEUFFERHELD,

Anno M. DC. LXV.

die Martij,

Horis, locoq; consuetis.

Tubingæ, literis Gregorii Kerneri.

26

Q. D. B. V.

DEploranda ſanè infelix corporis noſtri conditio eſt, quòd ſuos non modò ſingulæ partes patiantur manes, ſed quò nobiliores hæ ſunt, quôque majora oeconomiæ humanæ commoda pollicentur, eò gravioribus, eò atrocioribus morborum inſultibus exponantur. Exemplo ſit vel unicum Cor omnium partium facilè princeps, aureum vitalis nectaris aquarium, animæ regia, caloris vitalis fons & focus, vitæ Dominus, omnium facultatum promus condus, quo ſine nec eſſe, nec operari poſſunt aliæ, unde cæteris alimentum & vita ipſa venit. Tantum verò abeſt, ut morborum injurias evitare & immunitatem ſibi polliceri poſſit, ut iis potius graviſſimis & cum ſummo vitæ periculo conjunctis prematur, non raro etiam opprimatur. Cum itaque cordis antehac ſtatum naturalem publico Philiatrorum examini ſubjecerim, non extra oleas me vagari in præſens putavi, ſi pro demerendis in Arte Medica Doctoralibus Honoribus, in ejus ſtatum præternaturalem, & in ſpecie affectum graviſſimum Syncopen paulò diligentiùs inquirerem, hujusque naturam, cauſas, differentias, non omiſſis ſignis, curationemque methodicam pro ingenii modo moduloque præſenti diſcurſu expenderem. Quod operis dum aggredior, Te rogo, Sancta Trias, cœpto ſuccurre labori!

THESIS I.

A Nominis ut exordiar, enodatione, ipſa conſueta ſcribendi præcipit methodus, perturbatus enim nominum uſus; rerum quoque, ſecundum *Gal. 3. ſimpl. 12.* ſententiam, perturbat notitiam. Quà igitur etymologiam

Συγκοπὴ vox Græca *Hippocratis* ævo incognita paulò ante *Galeni* demum tempora innotuit, & ἀπὸ τοῦ συγκόπτεσθαι conſcindi, conciſis vinculis reſolvi dicitur: Cor enim hîc velut conſcinditur, & virtus omnis, omnia vincula, quibus vita continetur, quaſi diſciſsa reſolvuntur, ut ægri ferè mortuorum ſimilimi videantur. Nomen hoc, cum propriô aliô caruerint, *Latini* olim in ſuam etiam civitatem receperunt, ut hinc inde videre eſt. *C. Celſus* tamen Græcam averſatus vocem animæ defectionem, *Seneca* conciſionem, *Scaliger* ſpirituum ſubtractionem, communiter animi deliquium vocârunt. In vernacula noſtra **Ohnmacht** / quaſi ſine viribus, **ohne Macht** / ſecundum *F. Platerum de vit. mot. defect. l. 2. c. 10.* ſonat. Cæterùm Veteres ἀψυχίαν, λειποθυμίαν, λειποψυχίαν appellaſſe, teſtis eſt *H. Mercurialis l. 2. med. pract. c. 9.* quæ tamen ut hodie valent voculæ affectus non quidem ſpecie, quod cum *L. Mercato* nonnulli volunt, ſed gradu & quidem quadruplici diſtinctos conſtituunt, quorum primus ἀψυχία ſivè ἔκλυσις, animi deliquium in ſpecie eſt, ubi vires ſubitò concidunt, pulſus exiguus redditur, ſenſu tamen & motu manentibus; alter λειποθυμία ſive λειποψυχία majorem virium lapſum cum motûs etiam defectu infert; tertius Syncope, cum adhuc graviori virium jactura ſenſum etiam aufert, nec vident, nec audiunt nec intelligunt ægri; deniq; quartus ἀσφυξία totalis quà ſenſum pulsûs & reſpirationis abolitio eſt. Et hic poſtremus, cùm proximus morti gradus ſit, & Medici ferè operam eludat; tertius verò priores duos ſuo ſub ambitu includat, de hoc potius quam illis impræſentiarum verba facere mecum conſtitui, quem ad ductum *Pergameni* noſtri *ex 12. m. m. 5.* ita deſcribo:

Th. II. *Syncope eſt præceps & ſubitaneus virium omnium maximè verò vitalium lapſus cum pulſu tantum non abolito, extremorum refrigeratione, ſudore frigido, faciei pallore, ob calidi vitalis defectum ortus.*

Th. III.

Th. III. Virium præcipitem lapſum peroptimè dici à *Galeno* Syncopen, *Zac. Luſitanus prax. hiſt. l.2.c.9.* plenius probat. Subitus hic ſit, ut lentæ cuicunque virium conſumptioni contradiſtinguatur. Ponitur autem hôc ipsô in ſymptomatum actionis læſæ, & quidem imminutæ ſive ferè ad ſenſum abolitæ claſſem. Quæ autem potiſſimùm hîc imminuantur, aut ad ſenſum aboleantur actiones, non ita inter omnes convenit. *Avicenna* fuſiſſimè pariter & diligentiſſimè, judice *Mercuriali*, deſcribens ſyncopen *lib.3.fen.11. t.2. c.3.* facultates ſenſibiles & motivas lædi dicit, ne quidem mentione vitalis factâ. Ego omnium quidem actionum lapſum lubens agnoſco, potiſſimùm verò & primariò vitales laborare pulſus tantùm non abolitus, & reſpiratio ferè ablata ſatis arguunt. Secundariò tamen & conſequenter animales cæterasque lædi inſimul, ſenſus & experientia itidem demonſtrant, & ratio vel invitis facilè perſuadet; ut jam circa ſubjectum innoteſcet.

Th. IV. *Hoc* & quidem *principale* Cor eſt, calidi vitalis ara. Cum enim omnes facultates per Syncopen afficiantur, neceſſe eſt, talem partem hîc principaliter laborare, unde reliquum corpus quaſi dependet, quæque in conſenſum cæteras omnes trahere valet: at cui hæc potiori jure debentur quam Cordi? Fons hoc & focus eſt, unde ſuum cæteræ partes ignem mutuantur & fomentum, unde quicquid caloris vitalis, quicquid virium vitalium habent, emendicant & per continuum arteriarum motum hauriunt, hujusque intuitu non malè *Philoſophus 3. de part. anim. 7.* Cor omnibus animalibus neceſſarium eſſe ſcripſit propter caloris originem. Laborante ergò hôc, quid miri, ſi vitalis in eo flamma deficiat, quid novi, ſi reliquarum, quæ ab hoc omnes dependent, actiones vacillent? Nec ſatis cauſæ habuit *Mercatus*, qui ex ſenſûs & motûs privatione deliquium animi cerebri affectum credidit; ob Cor enim afflictum & illud neceſſariò pa-

ciatur oportet: deficiente cordis igne cessanteque ejus in partes influxu, nec animalis actio, nec vegetativæ vires consistunt, ut docet *Galenus 5. de loc. affect. 1.* *Secundarium* subjectum corpus totum, omnesque ejus partes absolvunt, quæ calidi vitalis à corde influxum desiderant. Afficitur autem Cor vel per essentiam, si ob domesticum vitium vitale calidum deficit, vel per cerebri, ventriculi, hepatis, lienis, pancreatis, uteri & cujus non ? partium consensum, unde cum reduce sanguine venæ cavæ ope malum non infrequenter transmittitur, ut pòst dicetur.

Th. V. Ad *causarum* theoriam pergimus: *Immediatam* & proximam calidi vitalis sive spirituum vitalium (nec enim hæc distincta puto) defectum dixi, non omnimodum & totalem, qui ipsa mors est secundum *Aristotelem libr. de vita & morte*, nec levem & exiguum, qui affectum gradu Syncope minorem inferret, sed talem & tantum, qui pulsum tantum non abolere, & vires resolvere potest. Calidum aliquod nativum Cordi inesse non modò, sed & inde in omnes corporis partes continuò influxu derivari multâ non eget probatione, cum vix ab ullo hactenus in dubium vocatum fuerit; insitum illud, hoc influens dici consuevit. An verò hoc unicum sit, quô incalescunt omnes partes & vivificantur, an aliud insuper partibus omnibus primô ortu insitum ceu vitæ & operationum vitalium basis & fundamentum constituendum sit, quod illius influxu, ne nimis maturè ad interitum vergat, instauretur, quæstio h. l. dignissima est. Ego ut quod mihi in præsens videatur, vel binis eloquar, aliorum opinionibus ad conflictum reservatis. Scilicet qui aliud extra Cor calidum cuivis parti à primo ortu insitum quærunt, entia præter necessitatem multiplicare videntur, idque statuere, quod nullum φαινόμενον probat, nulla necessitas suadet, nullus effectus commendat. Quamdiu enim ille è corde ignis per arterias distribuitur, calor quoque vitalis isque actualis

in quavis parte ſentitur; ſufflaminatô eô, ut in Syncope noſtra aliisque morbis ſubinde fit, in momento partes extremæ refrigerantur, palleſcunt & quaſi moribundæ concidunt. Hic quaſi veſtalis ignis, verba ſunt *Godofred. Mœbij in fundam. med. phyſ. c. 7.* quô lucente ſervamur, extinctô extinguimur ipſi. Alterius verò ne rudera quidem nec veſtigia uspiam comparent; quod accuratiſſimè *H. Conringius de calid. innato c. 16.* & alibi pluribus probatum ivit.

Th. VI. Deficit autem calidum hoc vitale, ut multas cauſas in unum quaſi faſciculum colligam, vel quòd non generetur, vel quòd genitum iterum abſumatur. Illud viſcerum gen erantis & huic conſentientum vitio cuiq; , nec non materiæ defectui; hoc ſuffocationi & reſolutioni, à cauſis occultis & manifeſtis variis inductis, de quibus jam ordine ſecundum *rerum naturalium, non naturalium & præternaturalium* claſſes videbo, imputandum.

Th. VII. Promiſcuè quidem affectui noſtro obnoxios eſſe omnis generis ætatis & ſextus homines, neminemque terrifico à malo hoc immunitatem ſibi facilè præſtare poſſe experientia ipſa teſtis eſt. *Qua res* tamen *naturales*, proniores in illum eſſe, debiles naturâ, & qui habitum corporis habent delicatum, aut ut loquitur *C. Aurelianus* lacteum, frigidos, melancholicos, fœminas præ maribus, pueros & ſenes præ viris, obſervationes quotidianæ docent: In illis ob ἀδδηφαγίαν & cruditates vitalis flamma ſuffocationem; in his ætatis injuria abſumptionem patitur. Nonnulla etiam anni tempora feliciùs eundem promovere, populosque nonnullos, regionis ob ſitum in illum magis inclinare uſû compertum eſt. Hûc pertinet nonnullorum idioſyncraſia, quâ omnes ſenſus, viſus, auditus, olfactus, guſtus & tactus rerum naturâ inimicarum hunc effectum inferunt: ubi tamen phantaſiam ſubinde cooperari inficias ire vix poſſumus; ita ex vetularum præſentia, quam ferre non potuit, nec tamen ſemper recuſare, incidit

cidit Nobilis quidam in graviſſimam ſyncopen & ſuccubuit, *Auctore M. Weinrichio libr. de Monſtris.* Fuit, qui fœno incumbere ſolitus in lectum inductus animo defecit apud *Gr. Horſtium epiſt. med. lib. 2. ſ. 10.* Sunt, qui felium aut murium præſentiam ferre nequeunt apud *H. ab Heer obſerv. med. ult.* qui viſa anguilla, imò etiam occultatâ præſenti apud *eundem obſerv. 29.* viſâ ranâ vel auditô ejus coaxatu eandem experti fuêre calamitatem. Puer pane viſô aut mentione ſolùm hujus factâ, apud *F. Hildanum cent. 2. chir. obſerv. 41.* alii ſanguine viſô vel nominato defecerunt. Ex odore roſarum apud *I. Dom. Salam art. med. c. 40. I. Rhodium cent. 3. obſerv. med. 99.* *Aquæ florum aurantiarum apud Panorollam pentec. 2. obſerv. med. 38.* nonnulli malum hoc ſenſerunt. Plura qui deſiderat exempla, adeat *Barthol. Marant. med. cognoſc. ſimpl. lib. 3. c. 13. p. 262. Schenck. obſerv.* medicas, *Amat. Luſit. medic. cent. 2. curat. 36.* alioſq;.

Th. VIII. Inter *non naturales* primas *Aër* tenet, qui inter omnia, quæ corpori accidunt, plurimum facultatis habet, *autore libr. de flatibus* Cùm enim maxima cum hoc homini communio intercedat, ut ſine eo vix momentum temporis ſupereſſe poſſit, nec aliunde ferè morbos quàm ab aëre oriri idem autor l. d. credidit, ſive copioſior aut parcior, ſive morbidis infectus inquinamentis in corpus ſubierit; Quà præſens igitur *Calidus* maſſam ſanguineam plùs juſtô agitat, & ſpirituoſas partes facilè diſſipat: Experiuntur infortunium hoc non raro, qui ſub ardentioribus Solis radiis diutiùs verſantur, aut balnei ex æſtu ſolitô magis incaleſcunt, exemplum ſuggerit *Galenus comm. 2. aph. 41.* vaporoſus, fumoſus à carbonibus, muſto, locis ſubterraneis aſſurgens qui ſanguinis motum, quem juvare debet, inhibet, ejuſdem culpæ arguitur. *Frigidus* conſtrictis cutaneis poris, retentiſque fuliginibus ventilationem impedit, vitaliq; flammæ ſuffocationem & interitum minatur; ut enim ignem in foco non ventila-

tilatum ſuffocari, facem non concuſſam emori videmus; ita pariter cum animali agi igne comperimur: qui intenſo ſub frigore iter faciunt, hôc Syncopen modô incurrere posſunt. *Occultarum virium* culpâ ſubinde etiam accuſandus hîc aër venit, exempla ſuppeditant *Hildan. cent. 6. obſerv. 33. Thom. Bartholinus cent. 4. obſerv. 42. ut & Horſtius lib. 2. epiſt. ſect. 19.* *Victus quantitate & qualitate* peccans ſtrenuam etiam operam ſpondet: illa ſi excedit, crudioris chyli copia vitalem flammam, ut nimia lignorum ſtrues ignem culinarem opprimit, extinguitque, quod periculum *Cous* noſter *1. aph. 3. 2. aph. 4.* jam olim prædixit; ſi deficit, ut abſumpto oleô flamma, ita pabulô ſubtractô ignis animalis perit, exemplum petere iterum licet à *Galeno comm. 2. aph. 41.* Quà qualitatem cacochymicus cibus cruditatis ferax, acri aut mordaci qualitate ventriculo infenſus, facilè cor in conſenſum trahit, ex oleribus venenatis imprudenter comeſtis ſyncope accidit apud *Sim. Paul. in παρεκβάσει de febb. malign.* ob aquam, vinum, lac, frigida apud *Schenckium l. 20. obſervat. med.* ob aquam vitæ nimiâ copiâ ſumtam apud *Hildan. centur. 5. obſerv. chirurg. 30.* hoc malum inductum fuit. Spectant hûc medicamenta fortiora aut intempeſtivius data, quæ vires exhauriunt, animum exſolvunt, quod in delicatula alviduca leviſſima apud *Hein. Heer obſerv. med.* 1. pharmacum in acceſſione tertianæ intermittentis *apud Foreſtum l. 7. obſerv. med. 10.* præſtitêre: evacuationes etiam in exceſſu aut defectu peccantes hîc quæcunque operoſæ ſunt, ut ex dictis facilè patet, nec exempla deſunt, quibus recenſendis brevitatis amore jam parco. Somnum & vigilias modum excedentes incuſat *Hippocrates 7. aph. 71.* ille excrementis in maſſa ſanguinea & fuliginibus collectis vitalem ignem ſufflaminat; hæ & ſpiritus & quicquid in horum pabulum cedit, corrumpunt & & abſumunt, quô nomine immoderata corporis exercitia etiam malè audiunt. Animi pathemata quid non valent? ira

quâ nulla peſtis vitæ humanæ pejor cordique periculoſior, hîc perquam eſt efficax, ſanguinem & ſpiritus vitales violentius agitando, quod & ſubitaneum gaudium facit; illius hiſtoriam lege apud *Zac. Luſitanum l.1. prax. adm. obſ. ult.* hujus *apud Livium l. 2. dec. 3. Plinium l. 7. c. 32. 32. 36. 53. A. Gellium libr. 3. cap. 15. Val. Maximum l. 4. cap. 12. Ioh. Petrum Lotichium l. 3. obſerv. Med. c. 4.* aliosque. Terror, timor, contrariô agunt modo, ſanguinis & ſpirituum diffuſionem à corde inhibendo, ut ceſſante influxu animi virium ſequatur ſolutio; timoris apud *Thom. Barthol. hiſt. anat. c. 4. h. 76.* terroris ex venæſectione apud *Foreſt. l. 7. obſervat. 11.* mœroris apud *Amat. Luſitanum cent 7. cur. 1.* effectus videre eſt.

Th. IX. Inter res præter naturales morbi cordis omnis generis, affectus chronici aliarum partium ſpirituoſum ſanguinem conſumentes, flatus, ſaniem, ſordes quascunque ad cor transmittentes, vaſorum, viſcerumque lienis, hepatis, pancreatis &c. obſtructiones, vermes, febres, dolores orificii ventriculi, aliique excedentes, vulnera, tumores, defectus pericardii, ſanguis in vaſis coaleſcens, venenati morſus, ictus, & ſexcenta alia hinc inde apud Autores obvia. *Carolus Piſo de morb. ex colluvie ſeros. ort. cap. de morbis thor.* nervi ſexti paris in cor ingredientis obſtructionem aut ruptionem jam dictis ſuper addit, quam quidem ſententiam ſub cenſuram vocat *Sennertus lib. 2. prax p. 4. cap. 6.* experientiæque contrariam judicavit *A Spigelius*, non tamen ſine cauſa hoc idem ſtatuiſſe Piſonem cenſet *N. Highmorus corp. hum. disquiſit. anat. libr. 2. p. 2. c. 3.* ob ſpirituum interceptionem in nervis factam, cordisque motum impeditum, egregiumque huic ſententiæ ſubſidium promittit nova illa, quæ jam oculatiſſimorum Anatomicorum Lugdunenſium & Pariſienſium theatra anxiè parturiunt, de cordis muſculis experimenta, quæ ut propitia Lucinâ tandem prodeant, votis omnibus optandum.

Th. X. Sat de cauſis; de differentiis etiam ex dictis jam conſtat, Syncopen aliam idiopathicam, ſympathicam aliam eſſe, aliam per oppreſſionem & ſuffocationem, aliam per reſolutionem & abſumptionem calidi vitalis oboriri, aliam à manifeſtis cauſis, aliam ab occultis & venenatis dependere. Differentiam verò inter hanc & cognatos nonnullos affectus monſtrare omninò opus eſt, cùm præſertim non labaſcere hîc in dignotione talium & ſubitò & incunctanter diſtinguere, difficilimum ſit ſecundum *C. Hoffmannum de loc. affect. l. 1. c. 1.* Differt autem (1) ab uteri ſuffocatione, colore faciei, qui in ſyncope magis mortuorum ſimilis eſt, minus in hyſtericis; pulſu, qui in ſyncopticis ad ſenſum nullus obſervabilis; in hyſtericis, niſi uterque conjungatur affectus, aliqualis adhuc, quamvis languidus, percipitur. (3) ſudore, qui in illis frigidus erumpit, hîc nec frigidus, nec alius ſupervenit. (2) ab Apoplexia; facies ægri in ſyncope cadaveroſa; non item in apoplexia: ſyncoptici ad ſenſum non reſpirant; apoplectici ſatis validè: pulſus in apoplecticis ut plurimum validus, in ſyncopticis ferè nullus. 3. ab Epilepſia, quòd ſyncoptici motus convulſivos non experiantur.

Th. XI. Signa Diagnoſtica vel imminentem vel præſentem morbum indicant; imminentis noſſe ſigna adeò neceſſarium eſt, quò durior illa ſententia eſt apud *Rabbi Moſen 6. aphor.* qui ſyncopen non prævidit aut prævisam annunciavit, hominis mortui homicida eſt. Improviſa ergò anxietas, jactatio corporis, languor, vertigo, aurium tinnitus, oculorum caligo, marmarygæ, jamque flavus, jam viridis color oculis obverſans, pallor, tremor, labiorum &c. ſi comparent, cauſæq; ad producendam ſyncopen aptæ adfuerint aut præceſſerint, inſtantem affectum denunciant; jam enim vacillare calidi vitalis & ſpirituum influxum indicant. Præſentem verò intentô quaſi digitô monſtrant ſubitaneus & præceps virium omnium lapſus, actionum omnium abolitio, extremorum

frigus, sudor frigidus, facies cadaverosa, pulsus tantum non abolitus & hujus census alia: causæ horum symptomatum ex defectu & denegato influxu calidi vitalis facilè patent, ut pluribus demonstravit Excellentissimus *Dn. Præses disput. 3. de fluxu & refluxu sanguinis thes. 3.* Idiopathicam esse colligere licet, ubi cor ipsum propriô vitio laborat; sympathicam, si consentientium cum corde viscerum affectus adsint, & quidem in speciè à ventriculo oriri, oris ventriculi dolor, nausea, oris amaror; ex utero, mensium suppressione ortam propria indicia monstrant; aliorum viscerum vitia alia symptomata ostendunt. Quà causas, suffocationem calidi vitalis largior prævius victus, ventilationes prohibitæ, evacuationum solennium suppressiones, crudorum humorum copia, terror, timor, produnt; dissipationem & absumptionem inedia, gaudium nimium, labores excessivi, motus corporis, vigiliæ, cugiliæ, curæ, evacuationes nimiæ manifestant: venenum modo quocunque in corpus immissum symptomata venenorum propria arguunt.

Th. XII. Eventum futurum prognostica signa præsagiunt; quia magnus morbus est syncope, sivè à statu naturali recessum, sive partis dignitatem, sive symptomatum violentiam videas, in genere periculum portendit; majus tamen, essentialis si sit, corpus debile invadat, si inveterata sit & sæpè, & sine causa manifesta fiat *s. 2. aph. 41.* si profluvio muliebri superveniat *5. aph. 56.* quod idem judicium de sanguinis profluviis aliis & immoderatis evacuationibns quibuscunque esto; item si à causa maligna & venenata accidat; pessimum, si ex vulnere cordis fiat, si à reficientium aq. rosar. vini & similium, ut & ptarmicorum usu ad se non redeat æger; ibi quidem

afferat ipse licet sacras Epidaurius herbas
sanabit nullâ vulnera cordis ope.

hîc vero ob prostratas planè vires mors jam fores pulsat.

Th. XIII. Curatio restat, de qua aurea illa *Hippocratis 1. de morb. t. 22.* sententia observanda: occasiones repentinæ in his qui animo deficiunt, itaque citò occurrendum. Cùm autem ob extremam calidi vitalis debilitatem & deficientem in partes influxum, sopitis sensibus, prostratis omnibus viribus, æger mortuo non absimilis sit, ideòque quà scopos curationis, sensus sopiti excitandi, calidum vitale, unde sensuum & motûs defectus dependet, roborandum, collapsæ vires restaurandæ, tandemque singularum causæ præscindendæ. Illa, quæ coacta & extraordinaria curatio audit, in paroxysmo; hæc ordinaria extra eum potissimum locum habet. Igitur ut sensus sopiti excitentur, ægri agitatio, punctio, pilorum vellicatio, avulsio instituitur; dolorifica, frictiones fortes & asperæ, vincula applicantur, odores fortiores naribus, sapores acriores linguæ objiciuntur, sternutationes irritatâ narium internâ membranâ insufflatis piper. pulv. major. lil. convall. nicot. rut. sem. nigellæ, vel nodulô inde confectô & in aceto vel vino macerato adpositô promoventur: frictiones pedum & manuum cum sale, linguæ narium, labiorum palati inunctiones cum theriaca vel etiam confectione anacardina fiunt. Aspersionem aquæ frigidæ subitò factam supra faciem magni facit *Galenus 1. ad Glaucon. 14.* aceti rosacei alii commendant, de quibus verò & quomodo conveniant, videatur *Gregorius Horstius probl. med. dec. 5. quæst. 1.* urgente necessitate, si alia ad manum non sint, urina ipsa in faciem ægri projecta aut labiis affricata conducit ob salsedinem experimento *F. Hildani* apud *Georg. Horstium l. 3. cons. & epist. med. s. 1. ad decad. 5. quæst. 1.* spiritum copiosum naribus inflatum & osculum ab adamata persona infixum à syncope liberare, *Fr. Ioel. in praxi* tradit.

Th. XIV. Spiritus refocillantur, vires reducuntur alimentis & medicamentis. Utraque tenuissimæ substantiæ esse convenit, humida potius & potulenta quàm solida & sic-

ſicca, cùm ſolida non facilè aſſumant ægri, faciliusq́; ſit potu refici, quàm cibo *2. aph. 11.* & fragranti odore prædita ſecundum *Galenum in Com. ad l.c.* Inter illa vinum generoſum primas tenet, quòd celerrimè nutriat & vires mirum in modum & celeriter reſtituat *3. de temper. 2.* obque hæc egregia de vino in viribus erigendis facta experimenta, Practici celeberrimi etiam delirió, febre aut inflammatione viſceris alicujus præſentibus in paroxyſmo vinum admittunt, quùm plus hîc urgeat ſpirituum refectio, quàm illa prohibeant, *Sennerti verbis lib. 2. prax. p. 4. c. 6.* imò vel ipſis Turcis, quibus tamen lege cautum eſt non guſtare vinum, ſyncopticis in acceſſione conceditur ex teſtimonio *Riolani de morb. cord. c. 15.* Præſtat tamen ſi præſens ex vini exhibitione periculum ſit, tutiora nec inefficacia ſubſtituere alia; ubi efficaciſſimam commendat aquam carnis *Z. Luſitanus prax. hiſtor. c. 9.* cujus ibi præparationem habet: vel dilui poteſt vinum cum aqua cordiali bugloſs. borag. ros. violar. & vel per ſe exhiberi; vel panis eidem intinctus, ſi ægri conditio ferat, ſugendus detur. Julapia ex cordialibus corroborantibus extructa vini vices tueri etiam poſſunt; juſcula inſtaurantia & conſummata ex gallinis contuſis & caponibus parata ſuam pariter laudem promerentur. Vino æquivalent ſpiritus, aq. vitæ cordiales variæ ubique obviæ: inter medicamenta cætera, quæ viribus ſuccurrunt, ſunt, corallia, margaritæ, confect. alkerm. moſchus, ambra, aromata, ſpec. elect. de hyacinth. de gemmis calid. & frig. bugloſs. diamoſch. diambr. diamarg. fr. & cal. aq. meliſſæ cum vino, cinam. ſ. cinam. bugloſs. cord. frig. Mynſ. conſ. citr. borag. bugloſs. meliſs. roſar. rubr. confectio citri Mynſicht. ſir. cort. citr. aurant acetoſ. citr. rub. id. pomor. de cinam. tunic. ol. cinam. citr. meliſs. roſ. & alia; balſama, linimenta, fomenta, ſacculi, corroborantia cordialia varia, quorum omnium catalogum exhibet S. *Schönbornius man. med. pract. titul. de Cardiacis.*

Th. XV. Uſus horum internus & externus jam vulgò innotuit; de viis autem per quas tam celeriter ad cor ferantur hæc talia idque afficiant, inter pauciſſimos ſatis conſtat. Breviter de internis ita cenſeo, viſis jam lacteis thoracicis, præſertim verò ramulis ab his in œſophagum miſſis, quorum etiam *Pecquetus exper. anat. cap. 3.* & *Th. Bartholinus de dubiis thor lact. c. 3.* nec non *in defenſ. lact. thor.* contra Riolanum meminere, quæque αὐτοψία ipſa probat, non opus eſſe, vel obſcuros neſcio quos cum Riolano poros quærere, vel gaſtrica vaſa uſui longè alii conſecrata advocare cum *B. Swalve in quer. ventr.* per illos enim ſubitò & ſine ambagibus & viriurn detrimento cordialium vis ſpirituoſa cor facilè ſuperare poteſt. Externa etiam ſive naribus inungantur, ſive pulſibus, manuum volis, pedum plantis imponantur, ſive cordis regioni, hepati, teſtibus, axillis, aut alio quocunque modo locoque applicentur, ſanguinem tranſeuntem quam maximè afficiunt & vires ſuas cum ſanguine refluo in cor transmittere nôrunt, id quod circuli leges pleniùs comprobant.

Th. XV. Ita excitatô ægrô & viribus aliquô modô erectis, cauſarum ratio habeatur, ne recidiva fiat relictâ cauſâ ex *2. ſ. aph. 12.* Hîc autem pro cauſarum varietate variis iterum opus eſt auxiliis ex conſueto triplici remediorum fonte ſcaturientibus; & quidem *1. Chirurgia* Venæſectionem ſubminiſtrat, auxilium in edomando hocce malo ſæpè divinum, quod ægrum non raro ex orco quaſi & mortis faucibus reducit, ubi nimirum ex plenitudine & oppresſione laborant vires; ut enim ſecundum ſimilitudinem *Galeni 4. de victus ratione 121.* igni jam ſuffocando ſub nimia lignorum ſtrue aliquid lignorum ſubtrahimus, & ipſum reviviſcere facimus; ita flammæ vitali, ſubtractâ oneris parte, quæ ſuffocationem minabatur, feliciter ſuccurrimus; caſum notatu dignum deſcripſit *Panarolus pentec. 1. obſerv. med. 13.* ipſoque in paroxyſmo id fieri jubet *Hippocrates 4.*

acut.

acut. 28. Si verò ab inanitione aut resolutione spirituum contigerit malum, post immodicum fluxum sanguinis, sudorem excessivum &c. locum non habet, nisi forte revulsionis, ut communiter loquuntur, sive aversionis ergò requiratur; ubi tamen summâ cautione opus est, ut quam maximè viribus parcamus. Quà venam secandam & sanguinem deplendum, fundamento quidem omni carere religiosum illum venarum selectum, ex sanguinis motu circulari jam abunde constat: interim ob alias circumstantias jam inferiores venas jam superiores incisioni magis aptas esse, omninò statuo. Quantitatem exhauriendam determinat sanguinis abundantia, virum robur, corporis constitutio &c. *Z. Lusitanus* in muliere ex mensium obstructione syncoptica largissimam cum successu instituit, *lib. 1. prax. admir. observ. 145.* sed repetitis vicibus, quod omninò magis probandum, quàm si una vice cum virium jactura simul & semel fiat. In paroxysmo si extremorum frigiditas præcesserit aut adfuerit, & sanguis velut concretus sit, jubet *Hippocrates l. c.* fomenta calida prius adplicari, ut dissolvatur sanguis & è vulnerata vena faciliùs effluat, cui etiam scopo frictiones conveniunt. Vicariam venæsectionis operam locant cucurbitulæ scarificatæ, pro causarum conditione jam infrà jam suprà affixæ; si à morsu aut ictu venenati animalis orta sit syncope, parti læsæ conveniunt pro virûs extractione. Non scarificatæ in nimio uteri profluvio mammillis communiter applicari volunt; quod commodius, me quidem judice, & majori cum successu ad hepatis vel etiam lienis regionem fieret, rationes in conflictu afferam; à cachexia si foveatur affectus, fonticuli etiam spem aliquam faciunt, ut in cachexia venerea expertus est *Zac. Lusitanus prax. hist. lib. 2. cap. 9. observ. 4.*

Th. XVII. Chirurgiam sequitur *Pharmacia*, quæ tot etiam arma pro debellanda syncope suggerit, quot hujus causæ occurrunt. Cùm ergò vel à cordis vitio proprio vel ex consen-

ſenſu aliarum partium oriatur, à materia vel quantitate vel qualitate, eaque manifeſta aut occulta peccante, hûc etiam medicamenta omnia dirigenda veniunt. Cordis itaque quicunque morbus ſi adſit, ſuis, quantum quidem fieri poteſt, is medicamentis corrigendus, auferendus, aliunde etiam per ſympathiam ſi laboret, illis etiam partibus debitè proſpiciendum, quæ ex propriis ſingula claſſibus petantur, ita tamen ut cordis pariter & viſcerum principalium ratio ſemper habeatur ex *12. m. m. 5.* Syncope ex utero ſpiritu vitrioli cum aq. ad aciditatem permiſto curata fuit apud *L. Riverium cent. 4. obſerv. med. 41.* alia à liene humorem melancholicum evacuantibus, lienem deobſtruentibus, epithematibus & miſturis cordialibus ſublata apud eundem in *annexis obſervationibus morb. infrequentium 8.* Si à crudis, viſcidis, frigidisque ventriculi humoribus, vel etiam calidis, acribus, bilioſis, dependeat, ad ventriculum eundum, illique attenuandi, incidendi; hi contemperandi, refrigerandi; ibi ſir. de hyſſop. è 5. rad. byz. de abſynth. oxym. & aromata omnia; hîc ſir. violar. è ſucco bugloſs. julep. frigid. conveniunt. Poſt modeſtioribus purgantibus evacuandi, agar. ſir. de ſenn. roſar. ſol. viol. ſ. è cichor. c. rhab. è carth. mann. el. è pſyll. tamar. decoct. tamar. pil. aloet. aloephang. in bilioſa materia etiam lenes clyſteres conveniunt: externa quoque ventriculo applicari poſſunt humorum naturæ apta, quorum farrago ubique proſtat. Si materia ſurſum verſus inclinet, mitior vomitio etiam conducit, præcipuam autem & primam laudem meretur hæc, ſi malignus aut venenatus humor ventriculum affligit; quâ peractâ, theriaca, mithridatium & alia alexipharmaca offerenda, ſique ab his ardorem ſentiat æger, lac, butyrum & juſcula pinguia cum cardiacis frigidis & corroſivam vim obtundentibus exhibenda. Ubi cognitum venenum eſt, optimô conſiliô ſpecificum ejus antidotum in ſubſidium vocatur: Zedoariam in

omni

omni veneno admittit Rondeletius, plurimum etiam tormentillæ tribuit *lib.3. m.m. cap.7.* In inedia refectione opus est cum vino generoſo, melle, ſaccharo, cruſta panis, pane ſaccharato martio &c. iisdem imbutis, aquis & deſtillatis inſtaurantibus, eupeptis, euchymis quibuscunque, emulſionibus corroborantibus pinear. amygd.; notetur tamen hîc *Coi noſtri* monitum *2. aph. 7.* quæ lento tempore extenuata corpora, lentè reficere oportet, quæ brevi, celeriter. Quæ eadem ferè locum habet, ſi immodica evacuatio in cauſa ſit, verbi gratia, vomitus, alvi, ſudoris, ſanguinis quæ ſi adhuc duret, ſiſtentibus ſimul & cohibentibus agendum eſt, ibi theriaca non nimis vetus, terra ſigillata, bolus armen. in vino cydoniorum, mica panis cum vino rubro, miv. cydon. cum ſir. de cinam. propinanda. *Zac. Luſitanus* electuarium cryſtallinum in alvi fluxu maligno decantatum deſcribit *l. c. prax. hiſt. obſerv. 3.* ſi neceſſitas jubeat, philon. roman. laudanum opiatum ſuperaddenda, nec ventriculum corroborantia externa negligantur; iſthic ſanguinis fluxui præter naturam ſua quoque aptanda; hîc cutem adſtringentia aqua frigida roſac. vel ſola vel cum aceto miſta faciei inſpergenda, frigida epithemata, cordi, hepati, teſtibus, pedibus applicanda, præſertim verò unguenta ſpinæ dorſi illita congrua ſunt: intus ſirup. granat. acetoſit. citr. limon. rib. acetoſell. optimi ſunt. Animi deliquii ex nimia venere curationem notavit *Timæus lib. 2. de morb. pector. caſ. med. obſervat. ult.* Vermes ſi urgent, ſpecificis ſuis aggrediendi, expellendi: ſuccus allii cum vino datus *Z. Luſitano prax. hiſt. obſerv. 15.* magnus eſt. Flatibus adverſantur carminantes clyſteres, ſpec. diacym. diagalang. diacalaminth. electuar. de bacc. laur. ſpiritus, aquæ, olea carminativa, inunctiones ol. aneth. chamæm. & ſimilium; electuarium de ebeno hic prædicat *Z. Luſitanus l. d. obſervat. 2.* congelatum ſanguinem fundunt & motui ſuo reſtituunt diaphoretica, quæ ſi maligni-

gni-

gnitas suspecta simul sit, alexipharmaca sint; carduus benedictus, fumaria, galega, scordium, mistura simplex, pilulæ theriacales heîc locorum usitatæ Greiffianæ. Dolor anodynis mitigandus, contumax etiam narcoticis, observatis observandis, compescendus est. In venenatis causis cordi adversantibus *Panarolus* summitates tenues frondium mali citri forcipe incisas pòst calefactas aqua rosarum imbutas cordi externè apponere jubet *pentec. 3. observat. med. 40.*

Th. XVIII. Tandem etiam *Diæta* accedit, cujus ferè potissimæ extra paroxysmum partes sunt in causis externis amputandis & avertendis. Aër igitur temperatus sit ab omni inquinamento & sorditie liber, nec infectus fumô lignorum putridorum aut venenatorum, quô ipsô non nemo apud *Conciliatorem tract. de venenis cap. 3.* balneum ingressus ex lignis de cavernis serpentum excisis calefactum mortuus legitur, idemque fatum alius apud *Gesnerum 5. de serpent.* expertus fuit. Corrigitur ille, ubi opus est, aq. rosar. citr. aceto, floribus fragrantibus cordialibus per pavimentum sparsis aliisque in conclave effusis, suffumigiis item convenientibus illatis. Arabes poma & Persica in cubiculum reponere jubent, ut horum odore cor recreetur. De cibo & potu ex jam dictis constat: ubiq; quidem vires reficere aptus natus optimus, pro varietate tamen causarum in quantitate & qualitate varius requiritur. In copia sanguinis & cruditate humorum parcus laudatur; hic enim, ut in aliis multis magnis morbis, quamplurimum valet abstinentia: vinum extra paroxysmum non omnibus tutum, nbi convenit, sit interdum tenue interdum forte; prohibentia recenset *Galenus 1. ad Glaucon. 24.* extenuatis lac muliebre vel asininum, resolutis viribus, jusculla consummata, gelatinæ, contusa, succus ptisanæ conferunt, unde etiam si æger ore cibum sumere non potest, clysteres nutrientes ex Arabum Græcorum & Latinorum consensu fieri possunt; si malignitatis suspicio adest, condiantur succo citri,

acet. granat. limon. Pariter de excretis jam supra constitit: retenta symbolum suum conferre vel ex eo patet, quòd fuligines, excrementa omnia, flatus, in corpore cumulent. Hæc ergò si moram longiorem faciant, propellenda, illa si excessu peccant, inhibenda. Somnus & quies tempestivè adhibita resolutis spiritibus; vigiliæ & motus oppressis & tantum non suffocatis medentur. Animi affectus immoderati arceantur; summatim aurea ubique mediocritas amplectenda. Et hîc filum abrumpo: DEO interim Ter Optumo, Maximo, Cœlesti Archiatro pro innumeris toto vitæ curriculo exhibitis beneficiis & ineffabili ad studium Medicum pertexendum concessa gratia, sit laus, honor & gloria in sempiterna secula.

FINIS.

